

UTREDNING AV VERTSKOMMUNESAMARBEID I BIBLIOTEKSEKTOREN
MELLOM BERG, TORSKEN, TRANØY OG LENVIK.

Referat fra møtet

BIBLIOTEKET SOM LÆRINGSARENA

Tid: Onsdag 7.januar 09 kl. 0900 – 1120
Sted: Tranøy kommunehus, møterom 2. et.

Til stede:

Oppvekstkonsulent i Berg Sverre Abel, rektor ved Skaland skole Kjell Jensen,
skolebibliotekar og lærer ved Skaland skole Jens Heiberg.
Rådmann i Tranøy kommune Alf Rørbakk, kommunalsjef i Tranøy Eigil Andreassen, rektor
ved Stonglandet skole Trond Eidissen, rektor ved Vikstranda skole Ulf Fredriksen.
Prosjektleder ved Pedagogisk Senter Midt-Troms Grethe Semmingsen.
Rådgiver ved Troms fylkesbibliotek Aud Tåga.
Biblioteksjef i Lenvik og leder av Vertskommuneprosjektet Kristin Strand Iden

Tema for møtet:

Hvordan sikre gode bibliotektilbud lokalt for barn, ungdom og voksne i et
integreert bibliotek i vertskommunesamarbeidet?

Hvordan kan arbeidet organiseres og tilrettelegges ut fra rådende ressurser, men
likevel sikre en viss kvalitet i tilbudet til publikum?

Dagsorden

1. Prosjektets tidshorison, bakgrunn, mål og mening v/prosjektleder og biblioteksjef i Lenvik Kristin Strand Iden
2. Det integreerte bibliotekets muligheter v/rådgiver ved Troms fylkesbibliotek Aud Tåga
3. Diskusjon
4. Organisering

1. Utredningsprosjektets tidshorison, bakgrunn, mål og mening v/Kristin Strand Iden
(kristin.strand.iden@lenvik.kommune.no)

1.1 Utredningsprosjektet skal være ferdig til 1.mai 09. Utredningen skal gi oss svar på om et vertskommunesamarbeid i biblioteksektoren er interessant for Berg, Torsken, Tranøy og Lenvik. Vi skal jobbe sammen i prosjektet med å få belyst hvilke muligheter og evt.

Postadresse:
Rådhuset
9306 Finnsnes

Besøksadresse:
Kulturhuset – Finnsnes
www.midttromsbibliotekene.no

Epost:
bibliotek@lenvik.kommune.no

begrensninger et slikt samarbeid har, og hver kommune må underveis trekke sine konklusjoner.

Midt-Troms regionen har hatt et faglig samarbeid (Det regionale biblioteksamarbeidet i Midt-Troms) i over ti år. Det har flere ganger vært oppe til drøfting om man skulle inngå et organisatorisk samarbeid for noen av deltakerkommunene. Bibliotekloven slår fast at det skal være et fysisk bibliotek i hver kommune, men åpner for samarbeidsløsninger når det gjelder organiseringa. Midt-Tromstinget har uttrykt ønske om at Midt-Troms skal bli en pilotregion på samarbeid mellom bibliotek. I forbindelse med behandlinga av Bibliotekreform 2014 (23.04.07) vedtok Midt-Tromstinget bla. følgende:

(...) Midt-Tromstinget (vil) legge særlig vekt på følgende:

1. Det bibliotekfaglige samarbeidet i Midt-Troms bør utvides til også å bli et organisatorisk samarbeid.
2. Det forutsettes at det skal være minst en bibliotekenheter i hver kommune.
3. Bibliotekene i små kommuner spiller en viktig rolle, og kan på flere områder spille en enda viktigere rolle i framtida. I Midt-Troms har vi sett at bibliotekene er viktige for etterutdanning, og vi mener at dette kan videreutvikles. Videre kan et sterkere samarbeid mellom kommunene om bibliotek gjøre tilbudet i de minste kommunene sterkere. Kommunene i Midt-Troms har gjennom mange år hatt et nært samarbeid om bibliotek. Midt-Tromstinget mener det nå bør ligge til rette for at dette samarbeidet kan videreutvikles slik at Midt-Troms blir en pilotregion på biblioteksamarbeid, og ber AR og regionrådet jobbe videre med dette. Det bør legges vekt på digitalisering, samarbeid om bibliotekstillinger og ikke minst skolens rolle og samarbeid med folkebibliotekene/hovedbibliotek.

Berg og Tranøy kommuner har tidligere henvendt seg til Lenvik med ønske om å drøfte mulighetene for kjøp av biblioteksjeftjenester uten at det ble resultatet da. Administrativt Råd (alle rådmennene i Midt-Troms) har i et vedtak fra 14. februar 08 uttalt at "man ønsker at det tenkes videre på sterkere interkommunalt samarbeid mellom enkelte kommuner". Muligheten for å delta i et utredningsprosjekt om vertskommunesamarbeid, ble gjort kjent for Administrativt Råd på et møte i mai 08. På bakgrunn av positive tilbakemeldinger derfra, ble en søknad sendt til ABM-utvikling (Statens senter for arkiv, bibliotek og museum). Tre prosjekt ble plukka ut – deriblant dette her. ABM har uttrykt ønske om å følge prosjektene og gjerne delta på et møte i løpet av vinteren.

1.2 Dagens bibliotekstruktur

Berg: To kombinasjonsbibliotek (Skaland og Senjahopen)

Torsken: To kombinasjonsbibliotek (Gryllefjord under etablering og Medby)

Tranøy: Et kombinasjonsbibliotek (Stonglandseidet) og et skolebibliotek i Vangsvik.

Vangsvik var tidligere kombinasjonsbibliotek. Visse planer om å utvide tilbudet i Vangsvik.

Lenvik: To kombinasjonsbibliotek (Rossfjord og Gibostad) pluss hovedbibliotek i Kulturhuset på Finnsnes. Er regionbibliotek for Midt-Troms med ulike oppgaver delegert fra Troms fylkesbibliotek. Skal være pådriver og igangsetter av større aktiviteter og utviklingsarbeid i regionen og har bla. ansvar for en del veiledning overfor andre bibliotekansatte.

1.3 Bakteppe og målsetting

Postadresse:

Rådhuset
9306 Finnsnes

Besøksadresse:

Kulturhuset – Finnsnes
www.midttromsbibliotekene.no

Epost:

bibliotek@lenvik.kommune.no

På den ene sida: Behovet for kompetent arbeidskraft og næringsutvikling i vår region er stor. Det er en knallhard kamp for å øke folketallet, og flere kommuner sliter med dårlig økonomi. Dette får betydning for hvilke tilbud bibliotekene bør fokusere. På den andre sida: Små enheter og vanskeligheter med å få tilsatt kompetent personale i de små kommunene forringer bibliotektilbudet til innbyggerne. Dette får betydning for hvordan vi skal organisere tilbudene og sikre kvalitet til tross for knappe ressurser.

1.3.1 Målsetting med prosjektet: Skaffe grunnlag for å vurdere om et vertskommunesamarbeid blir en lykkelig løsning for ytre Midt-Troms sin befolkning og ta en avgjørelse på dette.

1.4 Lokale bibliotektilbud (satsningsfelt) – biblioteket som læringsarena

Det har i mange år vært drøftet å differensiere tilbudene lokalt og regionalt i denne regionen. Tanken er at man ved å spisse tilbudene og satse på å utvikle gode tjenester ut fra presise oppdrag kan bygge opp en tjeneste med kvalitet til tross for knappe ressurser. I de møtene vi har gjennomført med Berg, Torsken og Tranøy før jul, er tankegangen ytterligere styrka. Vi har i disse møtene brukt tid på å definere de lokale behov. Dette er jo også et rimelig godt kjent felt for oss i sektoren, siden vi lenge har samarbeidet faglig. Som lokale tilbud er alle de fire kommunene opptatte av å sikre barn og ungdom en tilrettelagt bibliotekjeneste. Tjenester til barn og ungdom skal derfor opp og fram. Forholdet mellom skolen og folkebiblioteket blir viktig og Pedagogisk Senter blir en veldig viktig medspiller. Et annet lokalt satsningsfelt er tjenester til voksne utdanningsøkende. Berg er den kommunen som tydeligst har vektlagt dette. For Tranøys del er det de nyankomne flyktingenes og asylsøkernes behov som er mest interessant under dette feltet.

1.4.1 Biblioteket som læringsarena. Det er biblioteket som læringsarena dette dreier seg om. For ja, biblioteket er en kulturinstitusjon, men ikke bare det: Biblioteket er også en kunnskapsinstitusjon og en formidlingsarena. Kombinasjonen av kunnskap og kultur er svært fruktbar og må utnyttes fullt ut i lokalsamfunnene, enten de er store eller små. Derfor må vi vite mer om arbeidet og organiseringa i et integrert bibliotek.

2. Det integrerte bibliotekets muligheter v/Aud Tåga (aud.taga@tromsfylke.no)

2.1 Integrerte bibliotek er kombinasjonsbibliotek, men i denne sammenhengen noe mer enn det tradisjonelle kombinasjonsbiblioteket. Vi kan snakke om en integrert bibliotekjeneste i kommunene. Kombinasjonsbiblioteket har tradisjonelt to parter: folkebibliotek og grunnskole, som har inngått en samarbeidsavtale. Disse avtalene har ikke alltid har fungert like godt. For å sette det litt på spissen, er det ofte slik at biblioteket har drevet tilbudet uten særlig medvirkning verken økonomisk eller arbeidsmessig fra skolen. Skolen har vært brukere av tilbudet. Det vil fortsatt være to parter eller flere i det integrerte biblioteket. Det er ikke så interessant å diskutere hvor mye økonomiske midler de ulike partene legger i potten, fordi det er snakk om kommunale midler enten det er folkebiblioteket eller skolen som bidrar. Det som imidlertid er viktig å ha fokus på og å diskutere, er hvilke andre forpliktelser de ulike partene i det integrerte bibliotektilbudet har.

2.2 Sjølbetjent bibliotek en nødvendighet for utvikling av biblioteket som læringsarena

Bibliotekene skal være læringsarena både for barn og unge og voksne under utdanning. Opplæringsloven sier at elevene skal ha tilgang til bibliotek gjennom hele skoledagen.

Hvordan kan dette ivaretas til tross for at den som er ansatt for å drive biblioteket har en relativ liten stillingsressurs? Hva slags forpliktelser skal skolen ha i denne sammenhengen, og hva er rektors rolle? Tilbudet må organiseres slik at lærerne kan betjene skolebiblioteket i forhold til sine elever uavhengig av om den bibliotektilsatte er tilstede. Dette må også kunne gjelde for de som arbeider i barnehagene. Det krever at barnehageansatte og lærere kjenner samlingene, kan søke i den elektroniske katalogen og kan låne ut bøker og andre medier, eventuelt også registrere innkomne medier.

2.3 De voksne bibliotekbrukerne

De voksne som tar utdanning må også kunne betjene seg sjøl når det gjelder bøker og medier som finnes i det lokale biblioteket. Fra Danmark hører vi nå om bibliotek som lar lånere være utstyrt med nøkkelkort, slik at de kan betjene seg sjøl. Kanskje kan man lage et miniprojekt av dette, ved å la noen erfarne bibliotekbrukere prøve det ut.

2.4 Bibliotekbrukerne som part i samarbeidet

En sjølbetjent modell er nødvendig for å få bibliotektilbudet ut til brukerne, men for at dette skal fungere må brukerne forplikte seg i forhold til de avtalene som inngås om samarbeidet. Man kan i stedet for å snakke om biblioteket og skolen som parter i det integrerte biblioteksamarbeidet, snakke om brukerne og biblioteket som parter.

2.5 Utnytte skolens- og bibliotekets markeringsdager

Gjennom skoleåret er det en rekke dager som markeres, slik er det også i bibliotekåret. Man kan utnytte disse dagene til å vise hva biblioteket kan by på. Det kan også være aktuelt å samarbeide med lag eller foreninger som kan ha ansvar for arrangementer på disse dagene, for eksempel Folkeakademiet som gjerne står bak turnelegging av utstillinger og foredrag.

2.6 Bibliotekarens kompetanse

I de integrerte bibliotekene må det stilles krav til kompetanse. Siden barnehage og skole er sentrale i dette i tillegg til de voksne under utdanning, vil det være gunstig at den som skal ha ansvar for bibliotektilbudet har pedagogisk kompetanse. Dette er en kompetanse som finnes i kommunene i motsetning til bibliotekfaglig kompetanse. De som skal jobbe i bibliotekene vil kunne få bibliotekfaglig veiledning fra vertskommunen og fylkesbiblioteket.

3. Diskusjon

Under diskusjonen kom det fram flere ulike ting – her var det ikke noe fast tema, men i referatet er ytringene forsøkt plassert under passende tema.

3.1 Primærsatsingene

Kjell Jensen understreket at barn og studenter er primærsatsingene. Biblioteket som møteplass er i ferd med å forsvinne på Skaland. Hvordan vi organiserer bygger til sjuende å sist på hva vi ønsker. Hva slags nye ting kan vi gjøre for å fremme bruken av biblioteket? Hva med unge og dataspill i biblioteket. Nå er det blitt slik at ordet bibliotek ikke smaker. Ulf Fredriksen var inne på at man i stedet for bibliotek må arbeide med mediatek. Aud Tåga sa da at bibliotek omfatter alt av læremidler i en skole og i biblioteksammenheng er det bøker og alle andre typer medier og aktiviteter. Vi bruker ikke mediatekbegrepet, fordi bibliotekbegrepet omfatter alt som på tidlig 80-tall blei definert som mediatek.

3.2 Spissing av tilbudene – biblioteket som læringsarena

Kristin Strand Iden understreket at knappe ressurser gjør at man ikke kan satse på alt. Det blir det dårlige resultat av. Det er nødvendig å blinke ut satsningsområder. Alle kommunene ønsker gode tjenester til barn og unge. Undersøkelser viser at kvaliteten på læringa blir bedre når biblioteket integreres i skolen. Elevene må lære seg å søke kunnskap i alle typer medier som er tilgjengelig – dette har de nytte av også senere i livet. Grethe Semmingsen har besøkt alle skolene i Lenvik, og Rossfjord og Gibostad viser til at de har stor nytte av kombinasjonsbibliotekene. Bibliotekene må brukes som kunnskapskilde. Kjell Jensen viste til at biblioteket som læringsarena ikke er noe som skal ligge utenfor det som skjer i skolen, men skal være en del av skoledagen. I Berg er politikerne interessert i å se hva som skjer i skolen – det skal utarbeides skolepolitiske retningslinjer. Retningslinjene er ikke noe man følger når man får tid, de skal følges. Aud Tåga viste også til at det er en fordel for elevene dersom de er vant til å bruke bibliotek når de begynner i på videregående skole. Med tanke på det store frafallet i vgs. kan det å kunne orientere seg i kunnskapskildene være en styrke for elevene.

3.3 Lesestimulering:

Det er en utfordring å gjøre barn og unge glade i å lese. Skal de bli gode lesere må de lese mye. Ved en av skolene er det småtrinnet som først og fremst bruker skolebiblioteket, mellom- og ungdomstrinnet bruker det lite. De finner lite der som passer for dem. Dette er noe overraskende siden alle kommunene mottar kulturfondbøker som er helt nye skjønn- og faglitterære bøker. Hva med lærernes kompetanse på ny litteratur? Hvordan utstilles og tilbys den nye litteraturen? Grethe Semmingsen understreka at bøker er ferskvare og behovet for kassering er stort i mange skolebibliotek. Ved en annen skole leser elever opp gjennom alle klassene, men det ser ut til at de leselystne elevene først og fremst er de som er blitt lest for av sine foreldre. Ved en tredje skole er situasjonen helt annerledes. Der har det vært drevet leselystaksjoner og det har hatt positiv effekt.

3.4 Kompetanseheving:

Fylkesbiblioteket ønsker å tilby kursing om skolebibliotek i samarbeid med Pedagogisk Senter. Det kan søkes om midler til dette, men det forutsetter at rektorene eller den kommunale skoleledelsen bestemmer at skolene skal delta på slik kursing. Det kan lages et lite felles kurs for alle lærerne, for så å lage utvidet kurs for ei mindre gruppe. Grethe Semmingsen viste til at kurs i skolebibliotek ikke blir prioritert av skolene i kurssammenheng, men Pedagogisk Senter ser behovet og ønsker sterkt å få dette til. Trond Eidissen opplyste at kommunene er med i Etterutdanning i lesing, som ledes av Universitetet i Tromsø i samarbeid med Lesesenteret i Stavanger. Dette etterutdanningstilbudet kom i stand etter at kommunene skåret dårlig på de nasjonale prøvene i lesing. Her må det kunne gjøres noen koblinger. Kristin Strand Iden understreka nødvendigheten av å skape innsikt hos alle ansatte i skolen og også i den kommunale administrasjon, i at et moderne skolebibliotek er en nøkkel for å nå målene i Kunnskapsløftet. Tromsø kommune har klart å bygge opp sine skolebibliotek ved målbevisst satsning gjennom flere år. Reinen skole m.fl. rapporterer om velfungerende bibliotek som stimulerer både læring, undervisning og det sosiale miljøet. Aud Tåga poengterte kompetansehevinga blant skolebibliotekarene i Tromsø som grunnlaget for utviklinga. Kjell Jensen var også inne på at man i de små lokalsamfunnene trenger å heve kompetansen hos de voksne. Det er mange som ikke en gang har videregående skole. Biblioteket kan her ha betydning, og etter hvert som det blir færre mennesker ute i distriktene, trenger de som blir igjen å ha kompetanse.

3.5 Samarbeid med andre:

Eigil Andreassen var tydelig på at det først må etableres en grunnstamme med kompetanse, så kan man begynne å samarbeide med lag og foreninger. Ulf Fredriksen nevnte ungdomslaget

og elevbedrift kafé som eksempel på samarbeid med lokalsamfunnet om aktiviteter. Folkeakademiets aktivitet i Tranøy blei også nevnt.

3.6 Hvem skal drive bibliotekarbeidet?

Kristin Strand Iden mente at det bør være en person med pedagogisk kompetanse som driver de integrerte bibliotekene. Det var ingen motinnlegg til dette.

3.7 Elevenes mening

Kjell Jensen mente det kunne være interessant å høre elevenes meninger når det gjeldt bruk av skolebibliotek. Det blei derfor bestemt å lage en QuestBack undersøkelse som alle elevene på ungdomstrinnet skal delta i. Så skal representanter fra elevrådene få delta på referansegruppemøtet som skal holdes 16. april 2009.

4. Organisering

4.1 Prosjektgruppe

For det videre forløpet må vi etablere ei mindre og representativ prosjektgruppe som kan møtes fysisk og evt. på telefon. Møtet foreslo at prosjektgruppa skal bestå av følgende personer: Biblioteksjef Kristin Strand Iden, rådgiver Aud Tåga, Pedagogisk Senter ved prosjektleder Grethe Semmingsen eller evt. andre, rektor Kjell Jensen, rektor Arnulf Andersen og kommunalsjef Eigil Andreassen. *Undertegnede ser i ettertid at prosjektgruppa mangler en representant fra "feltet" og inviterer derfor skolebibliotekar Berit Nymo med.* Det var enighet om at prosjektgruppa skulle avholde møter i uke 5, 9 og 16. Prosjektleder vil sette opp datoer og invitere til disse møtene med det første. (Se vedlagte møteplan der møtet i uke 9 er framskynda til uke 8).

4.2 Referansegruppe

Videre var det enighet om at det – også dette i tråd med prosjektsøknaden – settes sammen ei referansegruppe bestående av så vel brukere som representanter fra kommunenes politiske og administrative nivå, rektorer, barnehage- og bibliotekansatte, elevrådsrepresentanter, representant fra Pedagogisk Senter Midt-Troms og Aud Tåga fra Troms fylkesbibliotek. Prosjektleder gjør en henvendelse til kommunene om dette. Referansegruppas møte ble fastsatt til tirsdag 24. mars kl. 12.00, i Lenvik rådhus. Til da skal prosjektleder i samspill med prosjektgruppa ha skriftliggjort en plan som skal være utgangspunktet for møtet.

Møtet slutt kl 12.20

Finnsnes, 090109
Kristin Strand Iden
Ref.